

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Inleiding

MVI is kansrijk bij elke aanbesteding!

Actieplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

Dit actieplan beschrijft de wijze waarop de gemeente Rotterdam de afspraken uit het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) borgt in het inkoopproces. Uitgangspunt is het effectief en efficiënt inzetten van de inkoopfunctie voor maatschappelijke beleidsdoelstellingen, zoals werkgelegenheid en een schone leefomgeving.

Maatschappelijk verantwoord inkopen is niet nieuw. Rotterdam is nationaal en internationaal koploper op duurzaamheid en ook op MVI. Benieuwd naar Rotterdamse voorbeelden? [▶ klik hier](#). Als bedrijven een opdracht krijgen stelt de gemeente sociale

voorwaarden, zodat arbeidsplaatsen, leerbanen en stageplaatsen beschikbaar komen voor werknemers met een achterstand op de arbeidsmarkt. Ook milieuaspecten krijgen al jaren de nodige aandacht bij aanbestedingen. Sinds 2008 moeten aannemers voldoen aan milieu-eisen bij de inzet van vrachtauto's en bouwmachines. Bouwmaterialen zoals PVC-buizen worden volledig gerecycled en al het hout is afkomstig uit duurzaam beheerde bossen. Rotterdam is bovendien Fairtrade gemeente en ons koffieafval wordt sinds kort gerecycled als voedingsstof in plantenbakken.

Bovendien maakt Rotterdam al veel duurzame keuzes voorafgaand aan het inkooptraject: het gescheiden rioleringsstelsel is daar een voorbeeld van. Met dit Actieplan willen we onze voorloperspositie op het gebied van maatschappelijk verantwoord inkopen verder verankeren en zichtbaar maken voor de buitenwereld. Daarnaast helpt dit Actieplan om alle aanbestedingen op het gewenste niveau te brengen. MVI kan namelijk altijd beter en is nog niet in alle aanbestedingen vanzelfsprekend. Met dit Actieplan brengen we opnieuw focus aan in onze maatschappelijke doelstellingen en maken die voor elke inkoopcategorie zo concreet mogelijk. Daarnaast beschrijven we hoe de samenwerking tussen contracteigenaren, inkopers en beleidsadviseurs het beste functioneert en geven we aan hoe we de voorwaarden voor een succesvolle verankering van MVI aspecten organiseren in ons inkoopproces. De nieuwe ISO 20400 richtlijn was daarbij leidend en deze zijn vertaald naar de Rotterdamse situatie.

Goed voorbeeld doet goed volgen

Het thema MVI omvat een breed scala aan thema's, zoals circulariteit, luchtkwaliteit, klimaatverandering, internationale voorwaarden en social return. Dat raakt de breedte van onze organisatie. Als één van de grootste Nederlandse opdrachtgevers wil ons gemeentebestuur daarom het goede voorbeeld geven. Met onze inkoopkracht dagen we leveranciers uit om duurzame en innovatieve producten te ontwikkelen en proberen we lokale MKB-bedrijven en sociale ondernemingen extra kansen te bieden.

Het Actieplan MVI vertaalt genoemde thema's integraal naar de inkoopagenda. Integraal, omdat het effect van de inkoop of aanbesteding door het ene cluster kan bijdragen aan de doelstellingen van een ander cluster. MVI draagt zo bij aan een positieve maatschappelijke businesscase.

Fundament MVO & MVI

- ▶ Bestuurders
- ▶ Concerndirectie
- ▶ Sectorale beleidsdoelstellingen
- ▶ Duurzaam
- ▶ Circulair
- ▶ Efficiënte en schone logistiek
- ▶ Social return
- ▶ Internationale sociale voorwaarden
- ▶ MKB-toegankelijkheid
- ▶ Sociaal Ondernemen
- ▶ Innovatie
- ▶ Green deals
- ▶ Netwerken

Bestuurders

Op 7 december 2016 heeft Pex Langenberg, wethouder van mobiliteit, duurzaamheid en cultuur, het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) namens de gemeente Rotterdam ondertekend. Met de ondertekening heeft Rotterdam toegezegd om aspecten als milieukwaliteit, circulariteit, internationale arbeidsvoorwaarden en social return significant te laten meewegen bij de inkoop van producten, diensten en bouw- en onderhoud.

Concerndirectie

De ambtelijke verantwoordelijkheid voor het Actieplan MVI is belegd bij Gerben Wigmans, concerndirecteur van het cluster Stadsbeheer. Op 20 december 2017 heeft de concerndirectie ingestemd met het actieplan. Het college van B&W zal het actieplan in 2018 vaststellen.

De concerndirectie is verantwoordelijk voor het doorleggen van de betrokkenheid bij de MVI principes naar de budgethouders c.q. contracteigenaren en geeft aan hen opdracht tot het uitwerken van de MVI-ambities in de meest kansrijke onderwerpen. Hiervoor is een afwegingskader ➤ uitgewerkt, aan de hand waarvan per onderwerp vastgesteld kan worden op welke MVO thema's kansen liggen. De beleidsverantwoordelijke afdelingen en de afdeling Inkoop & Aanbestedingszaken kunnen hierbij adviseren.

Sectorale beleidsdoelstellingen

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen is een instrument dat de gemeente in handen heeft om haar beleidsdoelstellingen te behalen. De beleidsdoelstellingen van de verschillende organisatie-onderdelen van de gemeente, waaraan inkoop en aanbesteding een bijdrage kunnen leveren, zijn:

- SR: Gemiddeld 5% van het inkoopvolume van Gemeente Rotterdam is geregistreerd als SR-verplichting en/of Rotterdam Inclusief.
- Energietransitie (Duurzaam): Alle ingekochte elektriciteit komt binnen 15 jaar van eigen bodem en is 100% opgewekt met zon en wind. Op termijn neemt de gemeente ook groen gas af uit lokale hernieuwbare bronnen.
- Emissievrij transport: Lokaal transport van ingekochte goederen en diensten met emissievrije voertuigen in 2025;
- Circulair: Van de producten waar de meeste circulaire winst te behalen is, wordt in 2020 25% circulair ingekocht. In 2030 is dat 100%.

De meeste aandacht voor MVI gaat uit naar de aanbestedingen die het meest kunnen bijdragen aan de sectorale beleidsdoelstellingen.

De gemeente Rotterdam heeft de volgende algemene MVI-ambities vastgesteld:

- Schonere, circulaire en innovatieve productketens door toepassing van de milieukostenindicator (MKI) als gunningscriterium bij aanbestedingen van materialen en afvalverwerkingscontracten.
- Inkopen bij leveranciers met een milieubewuste bedrijfsvoering (via instrumenten als de Milieubarometer, CO2 prestatieladder en ISO14001).
- Inkopen van meer duurzaam gecertificeerd hout (en aanverwante producten), voortvloeiend uit onze deelname aan Sustainable Tropical Timber Coalition.
- Gemiddeld 5% van het (bij Coördinatiepunt SR vastgelegde) inkoopvolume van Gemeente Rotterdam is geregistreerd als SR-verplichting en/of Rotterdam Inclusief via arbeidsparticipatie, compensatieorders, maatschappelijke activiteiten of rendementsinvestering.
- Bij een meervoudige aanvraag stimuleren we de Rotterdamse economie door twee Rotterdamse partijen uit te nodigen, tenzij de belangen van de gemeente Rotterdam daarmee niet gediend zijn.
- De gemeente neemt zoveel mogelijk zelf producten en diensten af bij sociaal ondernemers en brengt deze onder de aandacht van anderen om hen te stimuleren klant of opdrachtgever te worden.

Duurzaam

Rotterdam gaat voor een groene, gezonde stad die toekomstbestendig en innovatief is. Dat kunnen we als gemeente niet alleen bereiken, dat doen we met elkaar. We hebben ons gecommitteerd aan het klimaatakkoord in Parijs, we hebben een stevige opgave bij het verbeteren van de luchtkwaliteit en gaan zuinig om met grondstoffen. Van onze leveranciers verwachten we dat ze duurzaam produceren en rekening houden met milieuaspecten in de hele levenscyclus. Door onze marktkracht vormt inkoop een belangrijke aanjager van de duurzaamheidstransitie.

Het duurzaamheidsbeleid van de gemeente richt zich voornamelijk op 3 milieuaspecten:

1. Lokale luchtkwaliteit
2. Klimaatverandering en –adaptatie
3. Circulariteit

 [Programma Duurzaam 2015-2018](#)

 [Portal duurzaam](#)

Duurzaam

Met de activiteiten gericht op de duurzame energietransitie en klimaatadaptatie, draagt Rotterdam met het bestaande programma Duurzaam bij aan de doelen die in Parijs zijn afgesproken. Gezien de omvang van de stad en de haven is een substantiële bijdrage van Rotterdam aan de realisatie van de nationale en Europese klimaatdoelen noodzakelijk. De doelstelling is om zoveel mogelijk daken van het eigen gemeentelijk vastgoed te voorzien van zonnepanelen. Onze elektriciteit voor gemeentelijke gebouwen, openbare verlichting en rioolgemalen wordt binnenkort opgewekt in lokale duurzame installaties, zoals Rotterdamse zonneparken.

Een ander focuspunt is het energieverbruik en CO2 uitstoot bij de productie van materialen. Rotterdam is een grote afnemer van bestratingsmaterialen, rioolbuizen en inrichtingselementen en laten de milieuprestaties van het productieproces zwaar meewegen bij de gunning. We verwachten van onze leveranciers dat ze energiezuinig produceren en de CO2 uitstoot drastisch verminderen, bijvoorbeeld in de toeleveringsketen van beton.

 [PLUS programma Duurzaam 2015-2018](#)

 [Wat doet de gemeente](#)

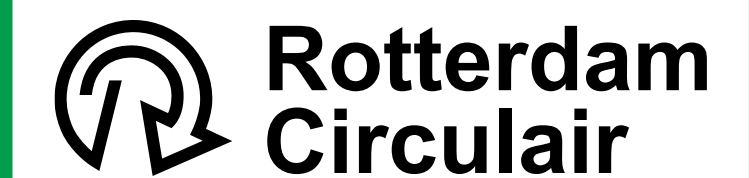

Circulair

In Rotterdam gaan we zó met producten en grondstoffen om dat we voor zo min mogelijk afval en schadelijke uitstoot zorgen. Met elkaar moeten we betere producten gaan gebruiken, met een langere levensduur, producten hergebruiken waar dat kan en nieuwe producten maken van 'afval'. We willen dat afval op den duur niet meer bestaat!

Circulair inkopen is een variant van innovatiegericht inkopen. Er wordt niet alleen getoetst op behaalde resultaten, maar daarnaast wordt technologische, economische en maatschappelijke

ontwikkeling actief gestimuleerd. Bij circulair inkopen wordt gekeken naar verschillende circulaire aspecten; verminderen van afval en gebruikt materiaal, hoogwaardig hergebruik en gebruik van recyclede of biomaterialen. Met circulair inkopen heeft de gemeente Rotterdam gereedschap in handen om bedrijven te stimuleren hun milieu-impact te verminderen en werkgelegenheid en lokale economie te stimuleren.

Circulair

In het programma Rotterdam Circulair zijn vier transitiepaden benoemd waar we aan werken:

- Circulair inkopen
- Van afval naar grondstof
- Eigen ketens en bouwprocessen
- Circulaire economie

Op die manier werken we via verschillende trajecten aan een circulaire stad. De onderwerpen zijn zeer breed, daarom wordt er vanuit verschillende afdelingen aan het onderwerp gewerkt. Het programmamanagement houdt het overzicht en zorgt dat er verschillende trajecten uitgezet worden om de doelen uit het actieplan Circulair te behalen.

Efficiënte en schone logistiek

De gemeente heeft als doelstelling om al het verkeer in de binnenstad op termijn emissievrij te krijgen. Aandacht voor schoon transport bij gemeentelijke aanbestedingen is één van de concrete acties om dit te bereiken.

Efficiënte en schone logistiek

Voor elk type transport is een andere aanpak en doelstelling op maat bepaald.

- Bouwlogistiek:

A. door de centrale inkoop van bouwmaterialen voor eigen projecten heeft de gemeente zicht en invloed op de logistiek.

De gemeentewerf Melanchtonweg vervult gedeeltelijk een hub- of consolidatiefunctie. De mogelijkheden van een tweede hub op Zuid worden bekeken. De gemeente streeft ook bij het eigen aandeel in de bouwlogistiek (transport van materialen) naar emissievrij binnenstedelijk transport. Initiatieven die op dit gebied lopen zijn BuyZET en de [Green Deal Duurzame logistiek in de bouw](#) .

B. bij de herziening van het Binnenstadsplan voor de periode tot 2030 wordt een visie op duurzame stadslogistiek uitgewerkt. Hierin wordt speciaal aandacht besteed aan de bouwstromen die de beoogde binnenstedelijke verdichting met zich mee zal brengen.

- Stadslogistiek:

bij het vervoer van lichte goederen zijn veel kansen voor zowel schonere lucht als SROI. Het opzetten van een hub voor de gemeentelijke facilitaire leveringen wordt onderzocht. Voor de eigen inkoop loopt het project [BuyZET](#) . Daarnaast zijn er de projecten FREVUE, het vervolg daarop en de [Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek](#) . Het platform [Logistiek010](#) dient als discussieplatform met alle partners in de stadslogistieke ketens.

- Personenvervoer:

bij de aanbesteding van personenvervoer is de emissie van de gebruikte voertuigen een belangrijk criterium. Aan het eind van de contractperiode zullen alle ingezette voertuigen emissievrij zijn.

- Openbaar vervoer:

in de verlenging van de OV-concessie voor stadsbusvervoer is bepaald dat in 2030 alle busvervoer emissievrij moet zijn. De huidige aanbieder RET gaat dit met ingang van november 2019 gefaseerd doorvoeren, te beginnen met 55 elektrische bussen van het totaal van ruim 250.

- Personeelsvervoer:

voor de levering van diensten aan de gemeente leggen externe werknemers tezamen grote afstanden af in de stad. De mogelijkheid voor maatregelen zal per contract met de leverancier besproken moeten worden. Aan personeelsvervoer rondom bouwprojecten zal binnen [BuyZET](#) aandacht besteed worden.

- Eigen wagenpark:

de gemeente zet voor de uitvoering van haar onderhoudstaken in de buitenruimte logistieke voertuigen in. Voor het emissievrij maken van dit wagenpark ontwikkelt Stadsbeheer een uitvoeringsprogramma.

Social Return

De gemeente stelt sociale voorwaarden bij haar inkoopopdrachten. De opdrachtnemer stelt arbeidsplaatsen, leerbanen en stageplaatsen beschikbaar voor werknemers met een achterstand op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld arbeidsgehandicapten of werkzoekenden met een uitkering. Dat noemen we social return. Het gaat hier om zowel tijdelijke en/of duurzame inzet van werkzoekenden en mensen met een beperkte inzetbaarheid. Ook de inzet van stages, BBL- en BOL-trajecten vallen hieronder.

 [Social return](#)

 [Pilot Flexpools](#)

Social Return

Dankzij social return wordt de arbeidsparticipatie van kwetsbare personen vergroot en krijgen zij de mogelijkheid om werkervaring op te doen. Als werkgever is het de kans om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. En aangezien het WerkgeversServicepunt Rijnmond (onderdeel van het Cluster Werk & Inkomen) de werving en selectie doet, kan dat een flinke besparing voor de ondernemer zijn.

 [Matrix typologieen toepassen](#)

Matrix Social Return

Omschrijving bestek ¹	Opdracht-check	SROI-eis	Doelgroep	Meerkosten ondernemer cq opwaartse prijsdruk
1. Eenvoudig product, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt goed inzetbaar.	☐ Arbeidscomponent >25% ☐ Voorbereidings- en looptijd >6mnd. ☐ Invulling regionaal mogelijk	Substantieel percentage (enkele 10-tallen procenten) van de totale opdracht . Exact percentage bestek-afhankelijk.	☐ Werkzoekenden met een uitkering ☐ Arbeidsbeperkten ☐ Leerlingen ☐ Orders SW-bedrijven ☐ Maatschappelijke activiteiten	Afhankelijk van de mate waarin de ondernemer erin slaagt om de groepen in te passen in de organisatie
2. Complex product, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt na aanpassing processen, goed inzetbaar.	☐ Arbeidscomponent >25% ☐ Voorbereidings- en looptijd >6mnd. ☐ Invulling regionaal mogelijk	Substantieel percentage 10% van de totale opdracht. Exact percentage bestek-afhankelijk.	☐ Werkzoekenden met een uitkering ☐ Arbeidsbeperkten ☐ Leerlingen ☐ Orders SW-bedrijven ☐ Maatschappelijke activiteiten	Afhankelijk van de mate waarin de ondernemer erin slaagt om de groepen in te passen in de organisatie.
3. Regulier product, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in beperkte mate, goed inzetbaar.	☐ Arbeidscomponent >25% ☐ Voorbereidings- en looptijd >6mnd. ☐ Invulling regionaal mogelijk	Generiek percentage van enkele procenten van de totale opdracht, bijvoorbeeld 5%.	☐ Werkzoekenden met een uitkering ☐ Arbeidsbeperkten ☐ Leerlingen ☐ Orders SW-bedrijven ☐ Maatschappelijke activiteiten	Afhankelijk van de mate waarin de ondernemer erin slaagt om de groepen in te passen in de organisatie
4. Regulier product, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt niet zinnig inzetbaar	☐ Arbeidscomponent >25% ☐ Voorbereidings- en looptijd >6mnd. ☐ Invulling regionaal mogelijk	Minimale SR	☐ Werkzoekenden met een uitkering ☐ Arbeidsbeperkten ☐ Leerlingen ☐ Orders SW-bedrijven ☐ Maatschappelijke activiteiten	Afhankelijk van de mate waarin de ondernemer erin slaagt om de groepen in te passen in de organisatie

Pilot Flexpools

Het WerkgeversServicepunt Rijnmond is in samenwerking met uitzendbureaus Olympia en Tempo-Team een Pilot Flexpools gestart. Olympia en Tempo-Team hebben kandidaten geselecteerd die in aanmerking komen voor de Social Return invulling van bedrijven. Deze kandidaten zijn opgenomen in een flexpool met als meerwaarde voor de kandidaat zoveel mogelijk werkervaring op te doen en voor de opdrachtgever de beste kandidaat voor de Social Return verplichting.

Werkzoekenden kunnen- door diverse tijdelijke opdrachten bij leveranciers aan elkaar te verbinden/ te combineren door slim poolmanagement- toch duurzaam uit de uitkering stromen.

Internationale sociale voorwaarden

Fairtrade gemeente

Rotterdam is Fairtrade Gemeente. Dat is een eervolle titel die aangeeft dat in een gemeente winkels, horeca, bedrijven, organisaties, inwoners en de lokale overheid samen werken aan meer eerlijke handel. De campagne stimuleert dit door ondernemers, werknemers, inkopers en consumenten met positieve aandacht en publiciteit te belonen voor hun keuze voor fairtrade. Om een Fairtrade Gemeente te kunnen worden, dient een gemeente aan te kunnen tonen dat zij eerlijk inkoop. Rotterdam neemt daarom de principes van eerlijke handel op in haar inkoopbeleid. Bijvoorbeeld bij de inkoop van koffie en bloemen.

 [fairtradegemeenten.nl](https://www.fairtradegemeenten.nl)

**FAIRTRADE
GEMEENTE**

Internationale sociale voorwaarden

Internationale sociale voorwaarden staan omschreven in de richtlijnen van de International Labour Organisation (ILO). Deze voorwaarden dragen bij aan het uitbannen van sociale misstanden in de inkoopketen, zoals kinderarbeid, hongerlonen en onmenselijke werkomstandigheden. De internationale sociale voorwaarden vereisen namelijk dat leveranciers actie ondernemen om risico's voor de arbeidsnormen en mensenrechten in de keten te verkleinen. Omdat de overheid met haar inkopen ook deel van

de keten is, neemt zij hier ook haar verantwoordelijkheid. Het toepassen van de internationale sociale voorwaarden zorgt voor bewustwording en stimuleert leveranciers om omstandigheden in hun keten te verbeteren. De gemeente Rotterdam past deze voorwaarden toe in aanbestedingen binnen risicogroepen zoals natuursteen en koffie.

 [Internationale sociale voorwaarden](#)

MKB-toegankelijkheid

Een van de Rotterdamse ambities is het versterken van de regionale en stedelijke economie. De gemeente heeft oog voor de lokale economie, zonder dat dit leidt tot enige vorm van discriminatie van ondernemers. Bij een enkelvoudig- of een meervoudig onderhandse offerteaanvraag houdt de gemeente, waar het binnen de kaders van geldende wet- en regelgeving mogelijk is, rekening met de lokale economie en lokale ondernemers. Bij een meervoudige aanvraag wordt hier invulling aan gegeven door twee Rotterdamse partijen uit te nodigen, tenzij de belangen van de gemeente Rotterdam daarmee niet gediend zijn. Daarnaast streeft Rotterdam een MKB-vriendelijke inrichting van haar aanbestedingen na.

 [inkoop en aanbesteding](#)

MKB-toegankelijkheid

Deze aanpak heeft over het jaar 2016 tot het volgende resultaat geleid:

- Het aandeel in geld van het inkoopvolume dat naar MKB ondernemers binnen de Stadsregio gaat, bedraagt ca. 34%;
- Het aandeel in geld van het inkoopvolume dat naar MKB ondernemingen gaat betreft 70%.
- Het aandeel in geld van het inkoopvolume dat naar ondernemingen gaat binnen de Stadsregio betreft ongeveer 50%.

Dit is exclusief de inzet van lokale ondernemers die als onderaannemer of toeleverancier worden ingeschakeld door opdrachtnemers van grote opdrachten die aan niet Rotterdamse bedrijven zijn gegund.

Aanvullend zijn we blijvend in samenwerking met het MKB stappen aan het zetten op het gebied van voorlichting en het toegankelijk maken van de aanbestedingsprocedure voor Rotterdamse bedrijven.

Zo hebben we dit jaar de volgende acties ondernomen:

- Op 11 oktober is voor de tweede maal in samenwerking met MKB Rotterdam het netwerkevenement 'Zaken doen met het MKB' georganiseerd. Tijdens dit evenement worden verschillende workshops aangeboden, gericht op het (Rotterdamse) aanbestedingsproces.
- Via rotterdam.nl is Tendersed, het wettelijk verplicht te gebruiken instrument voor nationale en Europese aanbestedingen, te benaderen. Een handleiding hoe Tendersed te gebruiken, is op de cityportal Rotterdam.nl beschikbaar gesteld;
- De gemeente Rotterdam maakt gebruik van het aanbestedingsplatform [Negometrix](https://negometrix.nl) . Ten behoeve van bedrijven die deel willen nemen aan een Rotterdamse aanbesteding is in samenwerking met de leverancier van Negometrix een [instructiefilmpje](#) gemaakt dat via YouTube te benaderen is.

- Via rotterdam.nl is de aanbestedingskalender van de gemeente Rotterdam in te zien. Deze kalender wordt driemaandelijks geactualiseerd;
- Door de afdeling Inkoop van de gemeente Rotterdam is een factsheet opgesteld waarin wordt toegelicht op welke wijze samenwerkingsmogelijkheden kunnen worden toegepast waar het MKB gebruik van zou kunnen maken. Deze factsheet wordt verspreid als bijlage bij Rotterdamse aanbestedingen en is tevens geplaatst op de cityportal [Rotterdam.nl](https://rotterdam.nl) .

Sociaal Ondernemen

Sociaal ondernemers zetten maatschappelijke impact voorop, maar zijn ook ondernemend. Dit betekent dat zij (tenminste 50% van hun) inkomsten genereren 'uit de markt'. In Rotterdam zijn steeds meer sociaal ondernemers actief. Dat is een mooie ontwikkeling. Immers, sociaal ondernemers leveren een bijdrage aan allerlei maatschappelijke uitdagingen, of het nu bijvoorbeeld

om duurzaamheid gaat, om leefbaarheid in wijken of om banen voor arbeidsgehandicapten. Ook maatschappelijke uitdagingen waar de gemeente Rotterdam zich sterk voor maakt. Met het [Actieplan Sociaal Ondernemen](#) dragen we bij aan een sterk sociaal ondernemersklimaat in Rotterdam.

Actieplan Sociaal Ondernemen

De gemeente zet in het Actieplan Sociaal Ondernemen in op:

- Platform bieden en promoten waar het kan
- Gemeentelijke inkoop en aanbesteding
- Zichtbaarheid en (h)erkenning
- Resultaten
 - Sociaal ondernemers kunnen alle beschikbare informatie over inkoop en aanbesteding vinden via www.rotterdam.nl .
 - Via de MAEX Rotterdam zijn de maatschappelijke waarde, de producten en diensten van de sociale ondernemingen zichtbaar. Sociale ondernemingen kunnen via dit platform direct zaken doen met potentiële fondsen, opdrachtgevers en klanten en sympathisanten.
 - De gemeente stimuleert waar mogelijk lokale inkoop bij sociaal ondernemers en betreft hen voor zover van toepassing bij voorgenomen aanbestedingen.

Innovatie

Wij zien innovatie niet als doel op zich, maar als een middel om tot maatschappelijk verantwoorde producten en diensten te komen.

De gemeente Rotterdam stimuleert innovatie bij ondernemers:

www.ondernemen010.nl .

**ONDER
NEMEN
010.**

Green deals

Rotterdam neemt deel aan een aantal green deals:

- [Green Deal Circulair Inkopen](#) ▶
- [Green Deal Duurzame GWW 2.0](#) ▶
- [Green Deal 010 Zero Emission Stadslogistiek](#) ▶
- [Green Deal Het Nieuwe Draaien](#) ▶
- [Green Deal Logistiek in de bouw](#) ▶

Green deals

Rotterdam neemt deel aan een aantal green deals:

- Green Deal Circulair Inkopen
- Green Deal Duurzame GWW 2.0
- Green Deal 010 Zero Emission Stadslogistiek
- Green Deal Het Nieuwe Draaien
- Green Deal Logistiek in de bouw

Green Deal Circulair Inkopen

Deze Green Deal is gestart in 2013. De eerste drie jaar hebben alle deelnemers (publieke en private partijen) minimaal 2 circulaire inkooptrajecten gestart in de eigen organisatie. Sinds begin 2017 zijn de deelnemers, naast de collectieve bijeenkomsten, actief in verschillende werkgroepen. In deze werkgroepen wordt aandacht besteed aan het uitwerken van ideeën, het oplossen van knelpunten en het realiseren van diverse innovaties die zijn ontwikkeld in de pilots.

Green deals

Rotterdam neemt deel aan een aantal green deals:

- Green Deal Circulair Inkopen
- Green Deal Duurzame GWW 2.0
- Green Deal 010 Zero Emission Stadslogistiek
- Green Deal Het Nieuwe Draaien
- Green Deal Logistiek in de bouw

Green Deal Duurzame GWW 2.0

Met de Green Deal Duurzaam GWW 2.0 gaan betrokken partijen een langdurige samenwerking met als doel duurzamere bouwprojecten. De ambities bestaan uit 50% minder primair grondstofverbruik in 2030 en een CO2 emissiereductie van 20% in 2020 t.o.v. 1990. Om dit te bereiken is een aanpak ontwikkeld, die de partijen in 2020 in alle relevante GWW-projecten willen toepassen; van planvorming, aanleg en aanbesteding, tot beheer en onderhoud.

 duurzaamgww.nl

Green deals

Rotterdam neemt deel aan een aantal green deals:

- Green Deal Circulair Inkopen
- Green Deal Duurzame GWW 2.0
- Green Deal 010 Zero Emission Stadslogistiek
- Green Deal Het Nieuwe Draaien
- Green Deal Logistiek in de bouw

Green Deal 010 Zero Emission Stadslogistiek

In deze Green Deal werkt de gemeente Rotterdam aan duurzame oplossingen waarmee de luchtkwaliteit in de binnenstad blijvend verbeterd wordt. Dat doen we in samenwerking met TNO, EcoStars en zes regionale transportbedrijven. Het uiteindelijke doel van Green Deal 010: in 2020 mag de transport en logistiek geen schadelijke gassen meer uitstoten in de binnenstad van Rotterdam.

Green deals

Rotterdam neemt deel aan een aantal green deals:

- Green Deal Circulair Inkopen
- Green Deal Duurzame GWW 2.0
- Green Deal 010 Zero Emission Stadslogistiek
- Green Deal Het Nieuwe Draaien
- Green Deal Logistiek in de bouw

Green Deal Het Nieuwe Draaien

In deze Green Deal hebben de partijen afgesproken om de komende 4 jaar te werken aan reductie van gemiddelde uitstoot van CO₂, NO_x en fijnstof door brandstofbesparend werken met mobiele werktuigen te stimuleren.

 greendealhetnieuwedraaien.nl

Green deals

Rotterdam neemt deel aan een aantal green deals:

- Green Deal Circulair Inkopen
- Green Deal Duurzame GWW 2.0
- Green Deal 010 Zero Emission Stadslogistiek
- Green Deal Het Nieuwe Draaien
- Green Deal Logistiek in de bouw

Green Deal Logistiek in de bouw

Het doel van deze Green Deal is efficiëntere en duurzame bouwlogistiek. Dat levert minder transportbewegingen, minder bouwhinder voor de omgeving, een flinke besparing van CO2-uitstoot, minder verkeersdruk in stedelijke gebieden en lagere kosten.

 logistiekindebouw.nl

Netwerken

Rotterdam neemt deel aan een aantal netwerken:

- G4 netwerk Duurzaam Inkopen
- Betonakkoord
- AMROR
- Convenant Natuursteensector
- Global Lead City Network on Sustainable Procurement
- Sustainable Tropical Timber Coalition
- Procura+

Netwerken

Rotterdam neemt deel aan een aantal netwerken:

- G4 netwerk Duurzaam Inkopen
- Betonakkoord
- AMROR
- Convenant Natuursteensector
- Global Lead City Network on Sustainable Procurement
- Sustainable Tropical Timber Coalition
- Procura+

G4 netwerk Duurzaam Inkopen

De gemeente Rotterdam vergadert 4 keer per jaar met partnersteden Amsterdam, Den Haag en Utrecht over het duurzaam inkoopbeleid.

Ook is er regelmatig overleg met Ministerie van Binnenlandse Zaken en Rijkswaterstaat. Doel van het netwerk is kennisuitwisseling en afstemming over het beleid.

Netwerken

Rotterdam neemt deel aan een aantal netwerken:

- G4 netwerk Duurzaam Inkopen
- Betonakkoord
- AMROR
- Convenant Natuursteensector
- Global Lead City Network on Sustainable Procurement
- Sustainable Tropical Timber Coalition
- Procura+

Betonakkoord

De gemeente Rotterdam neemt deel aan het “betonakkoord”. Het akkoord is getekend door private ondernemingen en de G4, ProRail, Rijksvastgoedbedrijf, Gemeente Amersfoort en Rijkswaterstaat. Deze publieke partijen zullen de lat voor duurzaamheid in uitvragen stapsgewijs verhogen, waardoor de uitvragen steeds uitdagender worden op gebied van duurzaamheid.

In het betonakkoord zijn strategische doelstellingen voor de bouw opgenomen:

1. De woning- en utiliteitsbouw en de GWW gebruiken vooral hernieuwbare grondstoffen.
2. Materiaalgebruik is over de hele levensduur van het bouwwerk geoptimaliseerd (waardebehoud, minder kosten, meer hergebruik en minder milieu-impact).
3. De bouw reduceert zoveel mogelijk CO2-emissies, zowel in de productie- en bouwfase als in de gebruiksfase.
4. De bouw is een innovatieve sector die proactief inspelt op veranderingen in de samenleving en de vraag van markt en consument.

Netwerken

Rotterdam neemt deel aan een aantal netwerken:

- G4 netwerk Duurzaam Inkopen
- Betonakkoord
- AMROR
- Convenant Natuursteensector
- Global Lead City Network on Sustainable Procurement
- Sustainable Tropical Timber Coalition
- Procura+

AMROR

AMROR is een samenwerkingsverband van de ingenieursbureaus van Amsterdam, Rotterdam en Rijkswaterstaat. Om de transitie naar de circulaire economie te versnellen, streven de drie organisaties er naar om circulariteit in de projecten zo goed mogelijk op een uniforme wijze te benaderen. De ambitie is om toe werken naar een gezamenlijke set aan (inkoop) instrumenten die toepasbaar is op alle type projecten.

Netwerken

Rotterdam neemt deel aan een aantal netwerken:

- G4 netwerk Duurzaam Inkopen
- Betonakkoord
- AMROR
- **Convenant Natuursteensector**
- Global Lead City Network on Sustainable Procurement
- Sustainable Tropical Timber Coalition
- Procura+

Convenant Natuursteensector

De Nederlandse natuursteensector, de overheid, vakbond FNV en enkele (coalities van) NGO's werken aan een convenant dat ertoe moet leiden dat sociale- en milieuomstandigheden bij de productie van natuursteen in de productielanden worden aangepakt en verbeterd. Rotterdam neemt deel aan dit convenant.

Netwerken

Rotterdam neemt deel aan een aantal netwerken:

- G4 netwerk Duurzaam Inkopen
- Betonakkoord
- AMROR
- Convenant Natuursteensector
- Global Lead City Network on Sustainable Procurement
- Sustainable Tropical Timber Coalition
- Procura+

Global Lead City Network on Sustainable Procurement (GLCN SPP)

Rotterdam profileert zich internationaal als koploperstad op het gebied van MVI. Het GLCN SPP is een samenwerkingsverband van 14 steden wereldwijd die als missie hebben om met MVI bij te dragen aan de vergroening van onze economieën. De steden fungeren als ambassadeur voor MVI.

 glcn-on-sp.org

Netwerken

Rotterdam neemt deel aan een aantal netwerken:

- G4 netwerk Duurzaam Inkopen
- Betonakkoord
- AMROR
- Convenant Natuursteensector
- Global Lead City Network on Sustainable Procurement
- Sustainable Tropical Timber Coalition
- Procura+

Sustainable Tropical Timber Coalition

Tijdens de European Sustainable Tropical Timber Coalition conferentie op 23 juni 2016 in Rotterdam, heeft de gemeente Rotterdam zich gecommitteerd aan het verder verduurzamen van haar houtstromen; te onderzoeken waar kansen liggen voor uitbreiding van houtgebruik i.h.k.v. haar klimaatbeleid en mogelijkheden voor ondersteuning van innovaties die duurzaam bosbeheer verder helpen (bijvoorbeeld het gebruik van zogenaamde minder bekende houtsoorten), te onderzoeken.

 europeansttc.com

Netwerken

Rotterdam neemt deel aan een aantal netwerken:

- G4 netwerk Duurzaam Inkopen ▶▶
- Betonakkoord ▶▶
- AMROR ▶▶
- Convenant Natuursteensector ▶▶
- Global Lead City Network on Sustainable Procurement ▶▶
- Sustainable Tropical Timber Coalition ▶▶
- Procura+ ▶▶

Procura+

Procura+ is een netwerk van Europese aanbestedende diensten met als doel het ontwikkelen van kennis en expertise op het gebied van MVI. Het netwerk is gericht op de uitwisseling van kennis en best practices. Ook biedt het netwerk gericht ondersteuning bij inkoopvraagstukken rond duurzaamheid. Doelgroep omvat zowel inkopers als beleidsmakers. Het netwerk biedt een goede ingang tot Europese regelgeving en criteria op het gebied van MVI. Rotterdam neemt deel aan de 2 jaarlijkse Ecoprocura conferenties die in het teken staan van duurzaam en innovatiegericht inkopen.

 procuraplus.org

Ambities vaststellen

- ▶ Inleiding
- ▶ Budgethouders/
Contracteigenaren
- ▶ Ambities vaststellen

Inleiding

Op clusterniveau zijn per MVI-thema de onderwerpen (sectoren en productgroepen) benoemd, die prioriteit krijgen. De betreffende budgethouders en beleidsafdelingen (Duurzaam, Circulair, Social Return) hebben in samenspraak, op basis van uitvoerbaarheid, milieuwinst en zichtbaarheid, een lijst samengesteld. De lijst bevat geschikte contracten waarvan de concerndirectie heeft besloten

dat die in ieder geval maatschappelijk verantwoord worden aanbesteed. Per onderwerp is vastgesteld welke aspect(en) van MVI leidend is.

► [Overzicht 20 contracten](#)

Budgethouders/ Contracteigenaren

In Rotterdam is de afdeling Inkoop primair bedoeld voor het adviseren over marktbenadering en toetsen op rechtmatigheid. De clusters zelf zijn verantwoordelijk voor de inhoud van een contract, inclusief de MVI-aspecten. Dit Actieplan geeft, naast de verantwoordelijkheid, ook het mandaat aan contracteigenaren/budgethouders binnen de clusters om de relevante duurzaamheidsaspecten zwaar mee te laten wegen bij de gunning. De beschreven integrale aanpak rechtvaardigt de acceptatie van een mogelijk prijsverschil of de inspanning van een complexere aanbestedingsprocedure.

➤ Financiën

Ambities vaststellen

De budgethouders / contracteigenaren zijn verantwoordelijk om op clusterniveau de MVI ambities en doelstellingen op de kansrijke onderwerpen vast te leggen. De contractmanager kan hieraan als adviseur input leveren aan de contracteigenaar en samen vaststellen welke mogelijkheden contractueel voorhanden zijn. De beleidsverantwoordelijke afdelingen adviseren bij het uitwerken van de MVI-ambities en doelstellingen per onderwerp.

De budgethouders/ contracteigenaren worden geholpen met een afwegingskader om snel inzichtelijk te krijgen voor welke thema's een onderwerp de meeste kansen biedt. En welk thema prioriteit krijgt indien ze elkaar tegenwerken. Zie afwegingskader

De mate waarin onderwerpen kansen bieden voor toepassing van Social Return on Investment (SROI) is uitgewerkt in de SROI matrix . Bij de invulling van de SR-verplichting wordt eerst gekeken naar de mogelijkheden binnen het programma Rotterdam Inclusief (inbesteden). Als dat niet mogelijk is wordt de aanbieder gevraagd een voorstel voor de toepassing van SROI te doen.

Uitvraag vaststellen

- ▶ Inleiding
- ▶ Financiën
- ▶ Escalatielijn
- ▶ Innovatie stimuleren
- ▶ MKB-toegankelijkheid vergroten

2

Inleiding

De budgethouders en contracteigenaren geven opdracht aan de afdeling inkoop, de contractmanager en de beleidsverantwoordelijke afdeling om de haalbaarheid vast te stellen van de ambities en doelstellingen per onderwerp en deze te concretiseren. Dit gebeurt in dialogo met de markt . De kennis

over Circulair, Duurzaam, Social Return, MKB-toegankelijkheid, Innovatie en Sociaal Ondernemen wordt aan de voorkant van het proces gebundeld en aan de contracteigenaar aangeboden.

Contractmanagement

De contractmanager is verantwoordelijk voor het contract dat al loopt. Contractmanagement heeft periodiek overleg met opdrachtnemers over de voortgang van lopende contracten. De MVI ambities en doelstellingen worden als KPI opgenomen in de (raam)overeenkomsten en de voortgang hiervan wordt gemonitord tijdens het periodieke overleg. Dit overleg wordt tevens benut om vast te stellen of de beoogde ambities en doelstellingen voor de volgende aanbesteding realistisch zijn. Daarnaast voert de afdeling Contractmanagement (in samenspraak met de afdeling Inkoop & ABZ) ook de dialoog met potentiële nieuwe opdrachtnemers.

Inkoop en ABZ

De afdeling Inkoop en Aanbestedingszaken (Inkoop en ABZ) adviseert op het gebied van inkoop en aanbestedingen en faciliteert de aanbestedingsprocessen t.b.v. het concern Rotterdam. Zij helpt om de verschillende organisatieonderdelen van de gemeente Rotterdam te voorzien van goederen, diensten of werken. Doel is om dit tijdig, tegen aantrekkelijke voorwaarden, binnen de wettelijke en beleidsmatige kaders te doen.

Vanuit integriteitsoogpunt en regelgeving rond aanbestedingen is het voor inkopers van de gemeente Rotterdam niet weggelegd om te intensief contact te onderhouden met ondernemers. Door de gehanteerde functiescheiding is dit voor andere afdelingen wel mogelijk. Voor de afdelingen Accountmanagement en Contractmanagement is het onderdeel van hun takenpakket om deze contacten te onderhouden.

Beleidsverantwoordelijke afdeling

De hoeders van de MVI-thema's binnen Rotterdam zijn niet in de inkoopende lijn georganiseerd. Het thema duurzaam wordt vertegenwoordigd door medewerkers die verbonden zijn aan het Programma Duurzaam. De meesten zijn werkzaam bij het cluster Stadsontwikkeling. Voor thema Circulair geldt hetzelfde. De medewerkers die werken aan het Programma Circulair werken voornamelijk bij het cluster Stadsbeheer. De beleidsverantwoordelijkheid voor emissievrije logistiek is ondergebracht bij de afdeling Verkeer & Vervoer van Stadsontwikkeling. Social Return is onder het cluster Werk & Inkomen apart georganiseerd in het WerkgeversServicepunt Rijnmond (WSPR). Innovatie en MKB-toegankelijkheid maken onderdeel van de afdeling Economie van het cluster Stadsontwikkeling. En het Actieplan Sociaal Ondernemen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de clusters Maatschappelijke Ontwikkeling en Werk & Inkomen. Deze positionering brengt met zich mee dat ze in de lijn invloed

proberen uit te oefenen om hun beleidsdoelstellingen te realiseren.

Met hun positie in het [MVI Intaketeam](#) bundelen zij hun krachten aan de voorkant van de inkooptrajecten.

Accountmanagement

Het speelveld voor het accountmanagement van de gemeente Rotterdam zijn de lokale ondernemingen. Accountmanagement onderhoudt een goede relatie met bestaande lokale bedrijven en instellingen. Zij zorgt ervoor dat deze strategische partners behouden blijven voor de stad. Door te weten wat er leeft en vragen naar de ervaringen met de gemeente kan de gemeente continue de dienstverlening verbeteren. Door deze rol kan het accountmanagement fungeren als communicatiemedium tussen inkoop en lokale ondernemers. Zij kan enerzijds de MVI-ambities en -doelstellingen van de gemeente neerleggen bij de lokale ondernemers en anderzijds mogelijkheden en innovaties vanuit de lokale ondernemingen, die hierop aansluiten terugkoppelen aan inkoop.

Haalbaarheidsonderzoek

De budgethouder / contracteigenaar geeft opdracht om de haalbaarheid van de door hem vastgestelde MVI ambities en doelstellingen vast te stellen en te concretiseren. Dit kan in dialoog met de markt. De dialoog vindt altijd plaats in de driehoek contracteigenaar/contractmanager, inkoop en beleidsverantwoordelijke afdeling(en).

Hierbij moet onderscheid gemaakt worden tussen repeterende en niet repeterende (éénmalige/projectmatige) onderwerpen. ➡

Challenges

Challenges zijn maatschappelijke uitdagingen die vragen om innovatieve oplossingen. In een challenge worden (lokale) overheden, ondernemingen en initiatieven aan elkaar gekoppeld om een oplossing te vinden én uit te voeren voor zo'n maatschappelijke uitdaging. De gemeente stimuleert hiermee het innovatievermogen van de stad. In deze challenges worden met nadruk start ups, het lokale MKB en kennisinstellingen of een combinatie daarvan uitgenodigd om deel te nemen. Rotterdam onderzoekt op welke wijze challenges het gemeentelijke inkoopproces nog meer maatschappelijk verantwoord kunnen maken.

Repeterend:

Meestal betreft dit raamovereenkomsten met een gemiddelde contractduur van 4 jaar. De inkoopfunctie start feitelijk direct na het afsluiten van het voorafgaande aanbestedingstraject. Na afronding van een aanbesteding moet in overleg met de budgethouder/contracteigenaar vastgesteld worden wat er bereikt is van de gestelde MVI-ambities en doelstellingen. En welke ambities en doelstellingen in de volgende aanbesteding gehaald dienen te worden. In de drie volgende jaren moet de dialoog gezocht worden met de markt om deze ambities en doelstellingen kenbaar te maken en vast te stellen of ze realistisch en haalbaar zijn. Zo niet, dan moet onderzocht worden of de markt gestimuleerd kan worden om een innovatie proces te doorlopen om de ambities en doelstellingen wel te kunnen verwezenlijken.

Niet repeterend:

Dit zijn contracten die éénmalig ten behoeve van een project ingekocht moeten worden, of onderwerpen die niet frequent genoeg voorkomen om er een raamovereenkomst voor af te sluiten. De budgethouder / contracteigenaar moet in een zo vroeg mogelijk stadium in zijn inkoopbehoefte kenbaar maken aan het MVI Intaketeam.

Bij zowel repeterende als niet repeterende onderwerpen geldt dat de definitieve MVI-ambities en doelstellingen zo vroeg mogelijk vastgesteld moeten worden, om tijd genoeg te hebben om in een dialoog met de markt vast te stellen of ze realistisch en haalbaar zijn. Bij aanvang van het inkoopproces (aanbestedingstraject) moeten haalbare en concrete ambities en doelstellingen vastgesteld zijn, die als basis dienen voor het inkoopproces.

Financiën

Het risico op prijsopdriving bij MVI is op voorhand niet uit te sluiten, maar wel te beheersen. Opwaartse prijsdruk wordt tegengegaan door aanbestedingen zo op te zetten dat er ook concurrentie ontstaat op milieu- en maatschappelijke voordelen. Duurdere dan wel goedkopere aanbestedingen kunnen overigens op andere momenten in de beheerketen financiële gevolgen hebben.

MVI is een andere opgave voor het gehele concern Rotterdam. De gemeente komt uit een periode van bezuinigingen: het budget was bij alles en dus ook bij inkoop en aanbesteding leidend. Met dit Actieplan komt daar een andere opdracht bij: inkoop en aanbesteding moet bijdragen aan positieve maatschappelijke effecten. Deze twee uitgangspunten kunnen wringen. De beslissing om het budget dan wel MVI leidend te laten zijn, moet aan de juiste tafel genomen worden: die van de directie of zelfs de bestuurder. Het moet in ieder geval niet de verantwoordelijkheid van de budgethouder zijn om het vraagstuk binnen zijn eigen budget op te lossen. Het uitwerken van een maatschappelijke businesscase kan een hulpmiddel zijn bij de beslissing.

Maatschappelijke businesscase

In de maatschappelijke businesscase worden de inhoudelijke doelstellingen die de gemeente met een aanbesteding wil behalen op straat gekwantificeerd. De businesscase wordt getoetst op concernniveau, zodat maatschappelijke en financiële plussen en minnen in verschillende clusters tegen elkaar afgezet kunnen worden.

Socio coins

De gemeente onderzoekt de ontwikkeling en het gebruik van 'socio coins'. Met een pilot wordt verkend hoe via inkoop het aantrekkelijker wordt voor marktpartijen om te investeren in bedrijven met een maatschappelijke impact. Dat kan op het menselijk vlak zijn (zoals het aan een baan helpen van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt) en het kan ook gericht zijn op projecten die een maatschappelijk rendement genereren. Dit idee, dat nog nader wordt uitgewerkt, behelst de mogelijkheid om een deel van de contractwaarde uit te keren in digitale munten die uitsluitend inwisselbaar zijn bij bedrijven die (gecertificeerd) maatschappelijke impact realiseren. De munten zijn verhandelbaar waardoor een markt kan ontstaan waarbij meer maatschappelijk impact wordt gerealiseerd. Eén van de mogelijkheden is dat méér besteden aan maatschappelijk impact een voordeel biedt bij aanbestedingen. De verwachting is dat de pilot ingevoerd wordt in het gebied van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid en onderdeel wordt van het Europese project BRIDGE dat o.a. zoekt naar duurzame financiering/bekostiging van interventies om jongeren tijdig, efficiënt en effectief de juiste studiekeus te laten maken.

Escalatielijn

MVI is een van de instrumenten die de gemeente in handen heeft om de kwantitatieve doelstellingen van de verschillende programma's (Duurzaam, Circulair, SROI) te behalen. Deze kwantitatieve doelstellingen vormen de basis van de MVI-uitvraag per aanbesteding: welke aanbestedingen leveren de grootste bijdrage aan de doelstellingen? Als de budgethouder/contracteigenaar van een contract en een beleidsafdeling niet tot overeenstemming kunnen komen welke MVI-ambitie uit te vragen in een aanbesteding, dan kunnen zij escaleren. De escalatielijn verloopt via de lijn van de contracteigenaar/ budgethouder resp. het programma van de betrokken beleidsafdeling. De keuze voor al dan niet maatschappelijk verantwoord(er) aanbesteden wordt op deze wijze niet door de budgethouder binnen zijn beschikbare budget gemaakt, maar ligt op tafel bij directie en, indien nodig, bij bestuurders.

Schematisch weergegeven:

Budget	MVI-aspect
Contracteigenaar/ budgethouder	Medewerker beleidsafdeling/ programma
Lijnmanager	Lijnmanager/ Programmamanager
Directeur	Directeur
Stuurgroep MVI (directeur SB, MO, Duurzaam, Inkoop)	
Vakwethouder	Wethouder Inkoop/ Duurzaam

De stuurgroep bestaat uit de directeuren SB (verantwoordelijk voor MVI), directeur Duurzaam, directeur MO (verantwoordelijk voor social return) en directeur Inkoop. Als de contracteigenaar/ budgethouder het MVI-advies van de beleidsafdeling niet in de aanbesteding opneemt, legt hij aan de stuurgroep MVI uit waarom niet. De stuurgroep komt vier keer per jaar bij elkaar.

Op deze wijze wordt in het besluit de afweging tussen budget en gewenste sociale en maatschappelijke impact op de juiste tafel genomen.

Innovatie stimuleren

De mogelijkheden om te komen tot innovatieve (deel)oplossingen in aanbestedingen kunnen uitgewerkt worden in een dialoog met bestaande broedplaatsen voor innovatieve startups in de gemeente.

➤ [Innovatie](#)

MKB-toegankelijkheid vergroten

➤ [MKB-toegankelijkheid](#)

3

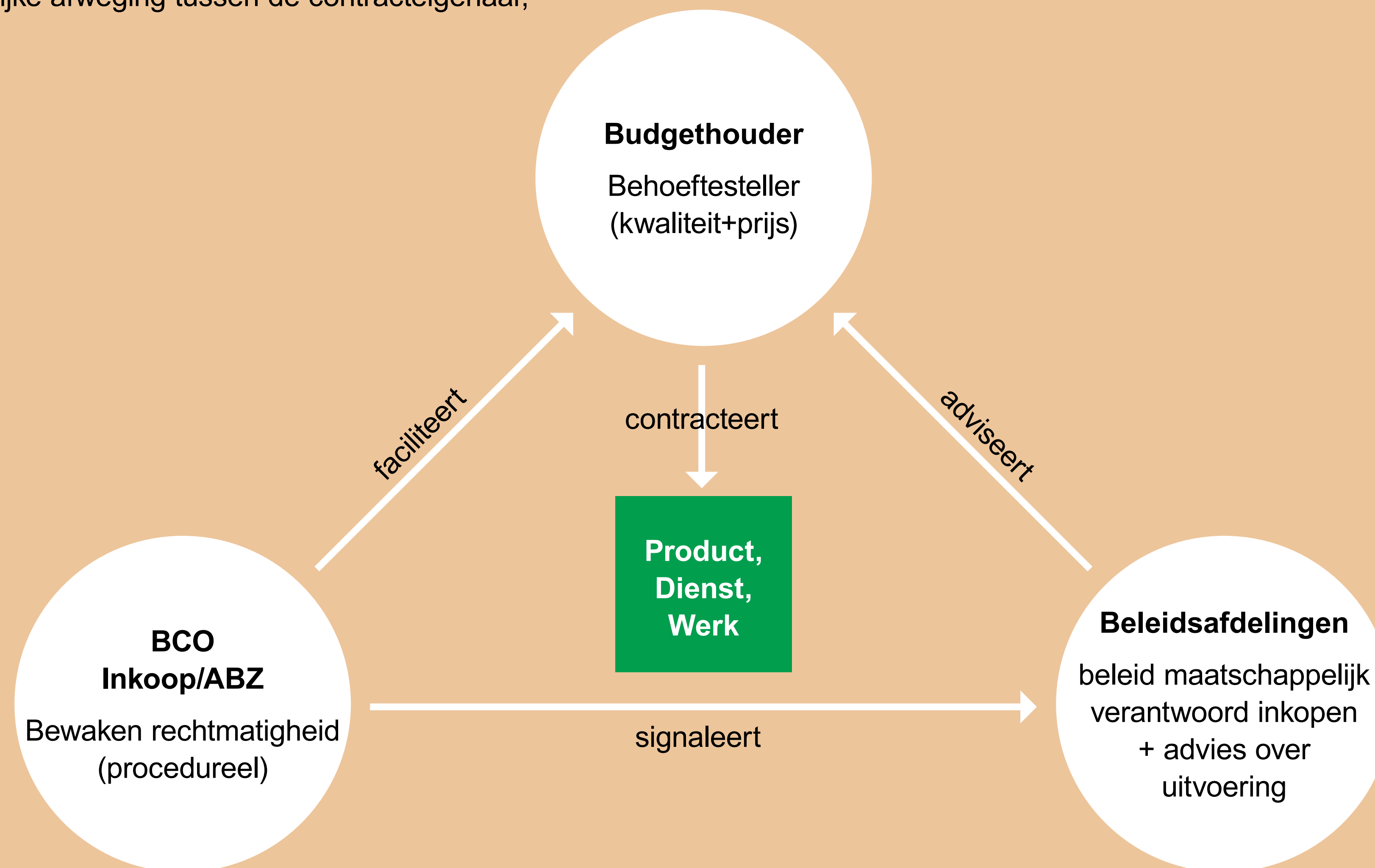
Inkopen

- ▶ Inleiding
 - ▶ Werkgroep aanbesteding
 - ▶ Functionele uitvraag
 - ▶ Milieukosten Indicator
 - ▶ Standaard criteria
-

Inleiding

De beslissing hoe zwaar welke maatschappelijke verantwoorde aspecten meewegen in een aanbesteding en in welke productgroepen de meeste impact zit, is het resultaat van een gezamenlijke afweging tussen de contracteigenaar,

de beleidsafdeling en de inkoper. Als de werkgroep niet tot overeenstemming kan komen welke MVI-ambitie(s) op te nemen, dan gebruiken zij daarvoor de escalatielijn ➤.

De contracteigenaar

De contracteigenaar is eindverantwoordelijk. Als regel geldt dat de contracteigenaar het MVI advies integraal overneemt in het beschrijvend document. Afwijkingen dienen gemotiveerd te worden in overleg met de beleidsprogramma's . Clusters krijgen een verantwoordingsplicht op hun bijdrage aan MVI collegedoelstellingen bij leveringen, diensten en bouwprojecten. Afdeling inkoop heeft een procedurele rol, bewaakt de kaders van aanbestedingsrichtlijnen en adviseert over een doelmatige en rechtmatige marktbenadering. Beleidsprogramma's zoals Duurzaam, Circulaire en Social Return adviseren inhoudelijk over de MVI criteria.

Werkgroep aanbesteding

In de werkgroep aanbesteding zijn in ieder geval de afdeling Inkoop en ABZ, de contractmanager, een inhoudkundige uit de lijn en de betreffende beleidsafdeling(en) vertegenwoordigd. De werkgroep doorloopt het aanbestedingstraject en werkt de door het MVI Intaketeam aangedragen mogelijkheden uit in de aanbestedingsdocumenten. Het Intaketeam geeft aan wat er mogelijk is. De werkgroep aanbesteding bepaalt hoe zij dit gaan bereiken. Zij kiezen de procedure en bepalen of en hoe MVI opgenomen wordt in selectie- en gunningscriteria en of uitvoeringseisen. Ook leggen zij vast op welke wijze MVI wordt opgenomen in Kritische Prestatie Indicatoren, die worden toegepast in de monitoringsfase.

Functionele uitvraag

Daar waar mogelijk stellen we een functionele uitvraag. Hierbij houden we rekening met de volwassenheid van de markt. Hoe volwassener de markt, des te functioneler de uitvraag in de markt gezet kan worden. Hierdoor creëren we ruimte voor innovatieve oplossingen bij marktpartijen. Bij selectie van marktpartijen

houden we onder meer rekening met de visie en ervaring van inschrijvers op het gebied van MVO.

Milieukosten Indicator

Bij aanbestedingen voor materialen werken we bij voorkeur met de MKI. De milieukostenindicator (MKI) is een maat voor de milieu-impact van een product over de gehele levenscyclus. Door te gunnen op MKI, worden milieuprestaties meetbaar en vergelijkbaar, precies wat leveranciers graag zien. De MKI beoordeelt prestaties in plaats van oplossingen. Producenten worden zo niet uitgesloten, maar gestimuleerd om met eigen innovaties te komen. De MKI is een integrale meetmethode, waarmee gestuurd wordt op verlaging van de milieudruk over de hele toeleveringsketen. De berekening geeft transparantie voor zowel de gemeente als de leverancier.

» [Contractmanagement](#)

» [Inkoop & ABZ](#)

MKI

Voorwaarden voor een doelmatige toepassing van functioneel specificeren zijn:

De opdrachtgever:

1. Omschrijft de opdracht met functionele eindprestaties i.p.v. receptvoorschriften;
2. Gunt de opdracht op basis van beste prijs/kwaliteit i.p.v. laagste prijs;
3. Laat het gewicht voor MKI voldoende zwaar meewegen bij gunning;
4. De toepassing van de MKI moet proportioneel zijn;
5. Vooraf moet een goede inschatting te maken zijn van de minimale en maximale MKI waarde.

De opdrachtnemer:

1. Beschikt over milieudata van eigen productieproces en toeleveranciers;
2. Ziet mogelijkheden voor productverbetering en -innovatie;
3. Kan eenvoudig en goedkoop een LCA/EPD laten opstellen.

Standaard criteria

I. Landelijke criteria PIANOo

Het nationale expertisecentrum voor aanbesteden PIANOo heeft voor veel productcategorieën criteriadocumenten opgesteld. De MVI-criteria van PIANOo worden als minimale ondergrens beschouwd. Het uitgangspunt is dat per contract relevante eisen in ieder geval worden toegepast.

II. EU GPP-criteria: De Europese Unie onderschrijft het belang van duurzaam inkopen voor een toekomstbestendig en innovatief Europa. De nationale criteria voor duurzaam inkopen grijpen in toenemende mate terug op de Europese richtlijnen. Deze groene inkoopcriteria komen tot stand in consultatie met vertegenwoordigers uit de lidstaten. Voordeel hiervan is dat er eenduidigheid ontstaat richting marktpartijen, zodat deze zich gericht kan ontwikkelen. ec.europa.eu

III. Rotterdamse plus: Bij een gerichte leveranciersselectie MOAP geven we de voorkeur aan Rotterdamse MKB-koplopers met bovengemiddelde MVI prestaties.

4

Monitoring

- Inleiding
- Nota van Gunning;
resultaten vastleggen
- Ambities en doelstellingen
hernieuwen
- Dialoog met de markt
- Beter aanbesteden

Inleiding

De gemeente Rotterdam rapporteert in zijn jaarverslag over de resultaten voor MVI in relatie tot de MVI-ambities geformuleerd in dit actieplan. In het contractmanagement wordt de wijze opgenomen hoe de geleverde diensten, goederen en werken op nakomen van duurzaamheidsbeloftes uit offertes getoetst worden.

Gedurende de looptijd van een contract zorgt de contractmanager dat de afgesproken kwaliteitsnormen gehaald worden. En in een vroeg stadium wordt alweer nagedacht over de volgende aanbesteding.

Nota van Gunning; resultaten vastleggen

Aan het eind van het aanbestedingsproces leggen we in de nota van gunning de behaalde milieuresultaten vast. De resultaten worden samen met de budgethouder geanalyseerd. Waar zijn we wel of niet succesvol geweest en waardoor? Dit is tevens het eerste moment om vooruit te kijken naar de volgende aanbesteding voor hetzelfde onderwerp. De budgethouder kan zijn ambities en doelstellingen hernieuwen en de dialoog cyclus start opnieuw.

➤ [Dialoog met de markt](#)

Ambities en doelstellingen hernieuwen

Binnen het programma “Inkoop op orde” is er aandacht voor het verbeteren van het contractmanagement. Binnen de verschillende clusters van de gemeente wordt dat nu niet op eenduidige wijze uitgevoerd. In verschillende werkgroepen wordt het gehele proces na de aanbesteding geanalyseerd en verbeterd. Een van de werkgroepen heeft als onderwerp Maatschappelijk Verantwoord Inkopen. Daarin wordt uitgewerkt hoe we bij repeterende aanbestedingen vanuit het bestaande contract tot nieuwe ambities voor de volgende aanbesteding komen.

Dialogoog met de markt

“De markt” is een diffuus begrip. Het is geen eenheid, die via een enkel loket te benaderen is. De dialogoog met de markt vindt dan ook plaats met verschillende spelers op verschillende speelvelden. Nadat aan de hand van het afwegingskader is vastgesteld voor welk thema of thema’s een onderwerp de meeste kansen biedt, wordt in het MVI Intaketeam afgesproken welke beleidsverantwoordelijke afdeling(en) het initiatief neemt voor de dialogoog met de markt.

De dialogoog met de markt dient een aantal doelen;

- de markt op de hoogte stellen van de vastgestelde ambities en doelstellingen;
- haalbaarheidsonderzoek uitvoeren;
- concretiseren ambities en doelstellingen;
- de markt uitdagen tot betere MVO prestaties (innovatie).

De dialogoog met de markt kan op verschillende manieren gevoerd worden. De marktconsultatie is een geschikt instrument door haar transparantie en toegankelijkheid. De procedure voor het voeren van een marktconsultatie is uitgewerkt in de Handreiking Marktconsultatie Rotterdam. De dialogoog kan ook tot stand komen tijdens bezoeken aan vakbeurzen of overleggen met brancheverenigingen en ondernemers.

Bij zowel repeterende als niet repeterende onderwerpen geldt dat de definitieve MVI-ambities en -doelstellingen zo vroeg mogelijk vastgesteld moeten worden, om tijd genoeg te hebben om in dialogoog met de markt vast te kunnen stellen of ze realistisch en haalbaar zijn. Bij aanvang van het inkoopproces (aanbestedingstraject) moeten haalbare en concrete ambities en doelstellingen vastgesteld zijn, die als basis dienen voor het inkoopproces.

Beter aanbesteden

Het doel van de dialoog met de markt (proactieve inkoopfase) is om inhoudelijke kennis op te doen, zowel van het onderwerp van de aanbesteding als van de samenhang van de markt. Het doel is een betere uitvraag te kunnen formuleren. De actieve marktpartijen nemen in een vroegtijdig stadium kennis van de ambities en doelstellingen van de gemeente Rotterdam en kunnen een betere inschrijving indienen. Het gelijkheidsbeginsel moet

wel gewaarborgd blijft. Als de dialoog leidt tot nieuwe inzichten komen die terecht bij de budgethouder / contracteigenaar. Hij kan zo zijn ambities en doelstellingen bijstellen. Bij aanvang van het inkoopproces (reactieve inkoop) vormen de definitieve ambities en doelstellingen de basis voor het inkoopproces / aanbestedingstraject.

MVI Intaketeam

Bij MVI zijn contracteigenaren/budgethouders, contractmanagers, inkopers en beleidsafdelingen betrokken. Met dit Actieplan wordt de verantwoordelijkheid voor MVI bij de contracteigenaar/budgethouder nog eens benadrukt. Hij kan echter hulp gebruiken. De kennis en hulp op het gebied van MVI is nu gefragmenteerd georganiseerd binnen de gemeente Rotterdam. Alle kennis en kunde over MVI wordt in het MVI Intaketeam gebundeld.

In het MVI Intaketeam zijn vertegenwoordigd:

- Programma Duurzaam;
- Programma Circulair;
- Werkgeversservicepunt Rotterdam (social return);
- Afdeling Economie (Innovatie en MKB-toegankelijkheid);
- Kernteam Actieplan sociaal ondernemen;
- Afdeling Inkoop en Aanbestedingszaken;
- Vertegenwoordiger contractmanagement (voor de monitoring).

Het Intaketeam wordt zo een vraagbaak, de eerste ingang voor de organisatie en adviseur op alle aspecten van MVI. Het Intaketeam bereidt elke aanbesteding aan de voorkant gezamenlijk voor en beoordeelt op welke MVI-aspecten ingezet moet worden om een zo groot mogelijke maatschappelijke impact te kunnen bereiken. Het Intaketeam ziet er ook op toe dat het Actieplan uitgevoerd wordt en intervenueert op dat punt waar nodig. Daarnaast houdt zij het afwegingskader actueel en bereidt de rapportage naar PIANOo voor.

Voorbeelden van maatschappelijk verantwoorde aanbestedingen die al uitgevoerd zijn

Doelgroepenvervoer

Volume: € 180.000.000

100% elektrisch vervoer bij einde contractduur. Extra veel aandacht voor de wijze waarop deze opdracht kan bijdragen aan allerlei sociale programma's zoals NPRZ, Langer Thuis en Voor mekaar.

Leveren betonnen tegels

Volume: € 1.000.000

Innovatiegerichte aanbesteding; grote reductie milieukosten; trendsettend; landelijk voorbeeld (primeur). Dit is een voorbeeld waar duurzaam en circulair samen opgetrokken zijn.

Bedrijfscatering incl. banqueting en vergaderservices en evenementencatering

Volume: € 6.5000.000

Eurest, de bedrijfscateraar, heeft een veel grotere social return-verplichting aan gegaan dan 5% en heeft daarvoor de SR-award ontvangen.

Dienstverlening warme drankautomaten

Volume: € 1.500.000

100% fairtrade koffie; plan van aanpak op energiebesparing van apparatuur, hergebruik van koffieafvalbekers, vermindering logistieke footprint beleving en social return (Heilige boontjes).

Verhuisdiensten

Volume: € 3.900.000

Social Return: Inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Leveren betonnen straatstenen en bisschopmutsen

Volume: € 3.000.000

Innovatiegerichte aanbesteding gericht op vermindering van integrale milieukosten (vooral CO2) in betonindustrie.

Leveren betonnen riolering

Volume: € 4.000.000

Innovatiegerichte aanbesteding met een circulaire ambitie, gericht op vermindering van integrale milieukosten (vooral CO2) in betonindustrie.

Leveren kantoormeubilair

Volume: € 100.000

Duurzame bedrijfsvoering (eis milieumanagementsysteem bij leverancier); plan van aanpak circulariteit en logistieke footprint beleving.

Leveren garanties van oorsprong (GVO's) groene elektriciteit

Volume: € 200.000

Inkoop GVO's afkomstig uit Rotterdamse wind/zon projecten. Resultaat o.a. GVO's uit windpark Rozenburg.

Houten beschoeiingsschotten en -palen

Volume: € 1.000.000

100% FSC gecertificeerd.

Leveren bloemen en relatiegeschenken

Volume: € 150.000

Leverancier rapporteert over beperking CO2 emissies o.a. van transport; bloemen geleverd onder milieukeurmerk.

Social return

Volume: € 26.000.000 per jaar

Meer dan 2500 nieuwe plaatsingen per jaar en partners die meer dan 250 fte aan social return creëren.

Communicatie

Om de doelstellingen van het actieplan maatschappelijk verantwoord inkopen te bereiken is communicatie – zowel intern als extern – nodig.

Intern	Communicatiedoelstelling
Inkopers (ca. 60. 1 afdeling)	Zij zijn bekend met het actieplan en zijn gemotiveerd volgens dit plan te werken. Zij delen kennis met elkaar en koppelen actief successen/aandachtspunten terug.
Contracteigenaren (verspreid over de clusters)	Zij zijn bekend met het actieplan en zijn gemotiveerd volgens dit plan te werken. Zij delen kennis met elkaar en koppelen actief successen/aandachtspunten terug.
Contractmanagers (verspreid over de clusters)	Zij zijn bekend met het actieplan en zijn gemotiveerd volgens dit plan te werken. Zij delen kennis met elkaar en koppelen actief successen/aandachtspunten terug.
Directies/management	Zij dragen actief het beleid uit het actieplan uit en stimuleren hun medewerkers volgens dit plan te werken. Per cluster wordt een ambassadeur aangesteld.
Medewerkers gemeente Rotterdam	Zij weten dat de gemeente maatschappelijk verantwoord inkopen belangrijk vindt en dragen dit indien relevant uit zowel intern als extern.
College B&W	Zij staan achter het maatschappelijk verantwoord inkopen beleid van de gemeente en dragen dit indien relevant uit zowel intern als extern.

Extern	Communicatiedoelstelling
Gemeenteraad	De raadsleden weten wat de gemeente doet om maatschappelijk verantwoord in te kopen en dragen dit uit aan hun achterban.
Ondernemers	Ondernemers zien dat de gemeente het goede voorbeeld geeft en haar best doet om zo maatschappelijk verantwoord mogelijk in te kopen. Dit inspireert ondernemers hetzelfde te doen / hun producten zo duurzaam mogelijk aan te bieden.
Burgers Rotterdam	Rotterdammers weten en waarderen dat de gemeente het goede voorbeeld geeft en haar best doet om zo maatschappelijk verantwoord mogelijk in te kopen.
PIANOo, Expertisecentrum Aanbesteden van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat	Rotterdam legt rekenschap af over het al dan niet behalen van de ambities uit dit Actieplan. Ook worden goede voorbeelden gedeeld via communicatiemiddelen van PIANOo.

Naast informeren kunnen we met communicatie de doelgroepen inspireren en enthousiasmeren. Het informeren van de interne doelgroepen gebeurt voor een belangrijk deel via lijncommunicatie. **Belangrijk is het vertellen van één**

duidelijk verhaal dat iedereen begrijpt en richting geeft.

Een goede basispresentatie (weinig tekst, veel beeld) over het onderwerp (inclusief inspirerende voorbeelden en voldoende aandacht voor het Waaron/de duurzame doelstellingen van de gemeente) kan gebruikt worden om collega's te informeren tijdens werkoverleggen/lunchsessies (aansluiten bij bestaande overleggen).

Daarnaast kunnen interne communicatiemiddelen zoals RIO en clusternieuwsbrieven worden ingezet. Op RIO kunnen we good practices/successen delen via de nieuwsrubriek op de homepage (via communicatie). De programmamanager kan ook een groep aanmaken waarin naast nieuwsberichten ook bijvoorbeeld procedures, checklists gedeeld kunnen worden en waar ruimte is voor interactie. De diverse clusters hebben ieder hun eigen interne communicatiemiddelen. Per cluster kan bekeken worden welke middelen geschikt zijn om de boodschap over maatschappelijk

verantwoord inkopen te delen. Inspireren en enthousiasmeren lukt vooral door goede voorbeelden te delen. Dit kan bijvoorbeeld door korte filmpjes/vlogs die we kunnen delen via RIO/de interne schermen in de huiskamers. Filmpjes/vlogs waarin we goede voorbeelden laten zien zijn ook voor de externe doelgroepen interessant. Kanalen om deze te delen zijn: de social media kanalen van Rotterdam.nl, 010duurzaam, Rotterdam circulair, Ondernemen010.

Op de websites Rotterdam circulair, de nieuwe Duurzaam portal, Rotterdam.nl en de nieuwe portal Ondernemen010 kan naast nieuws ook een algemene boodschap over maatschappelijk verantwoord inkopen door de gemeente Rotterdam gedeeld worden.

Bewustwording

De contracteigenaren en budgethouders zijn verspreid over alle clusters van de gemeente Rotterdam. Om hen (meer) bewust te maken van de impact die zij kunnen hebben met hun keuzes bij inkoop en aanbesteding zetten we een communicatiestrategie op.

Kennis en kunde

Inkopers en contractmanagers zullen d.m.v. een aantal bijeenkomsten geïnformeerd worden over het beleid en een toolbox krijgen waarmee ze de contracteigenaar bij kunnen staan in MVI.

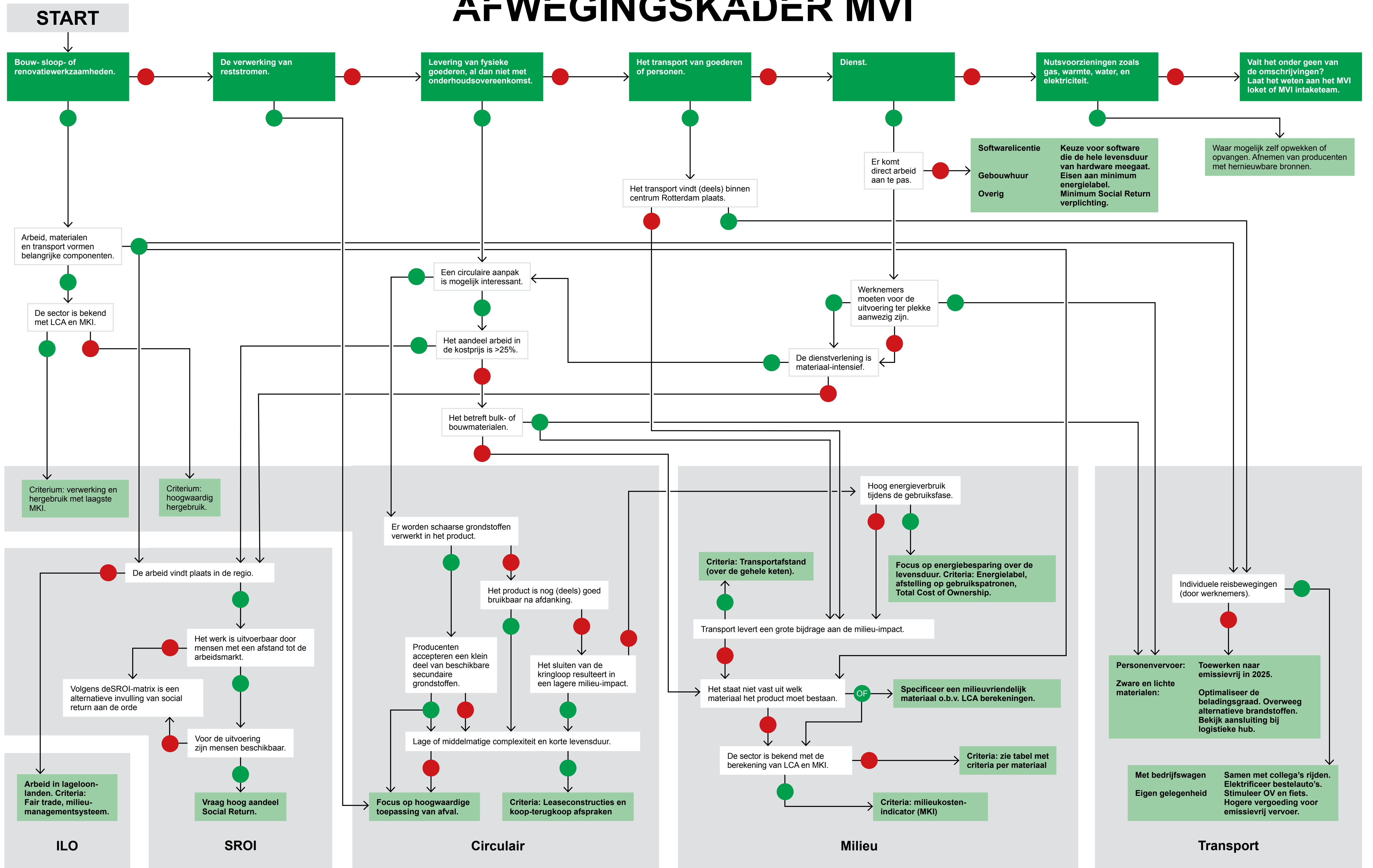

Deelname met een casus aan BIG'R

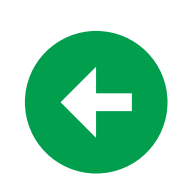
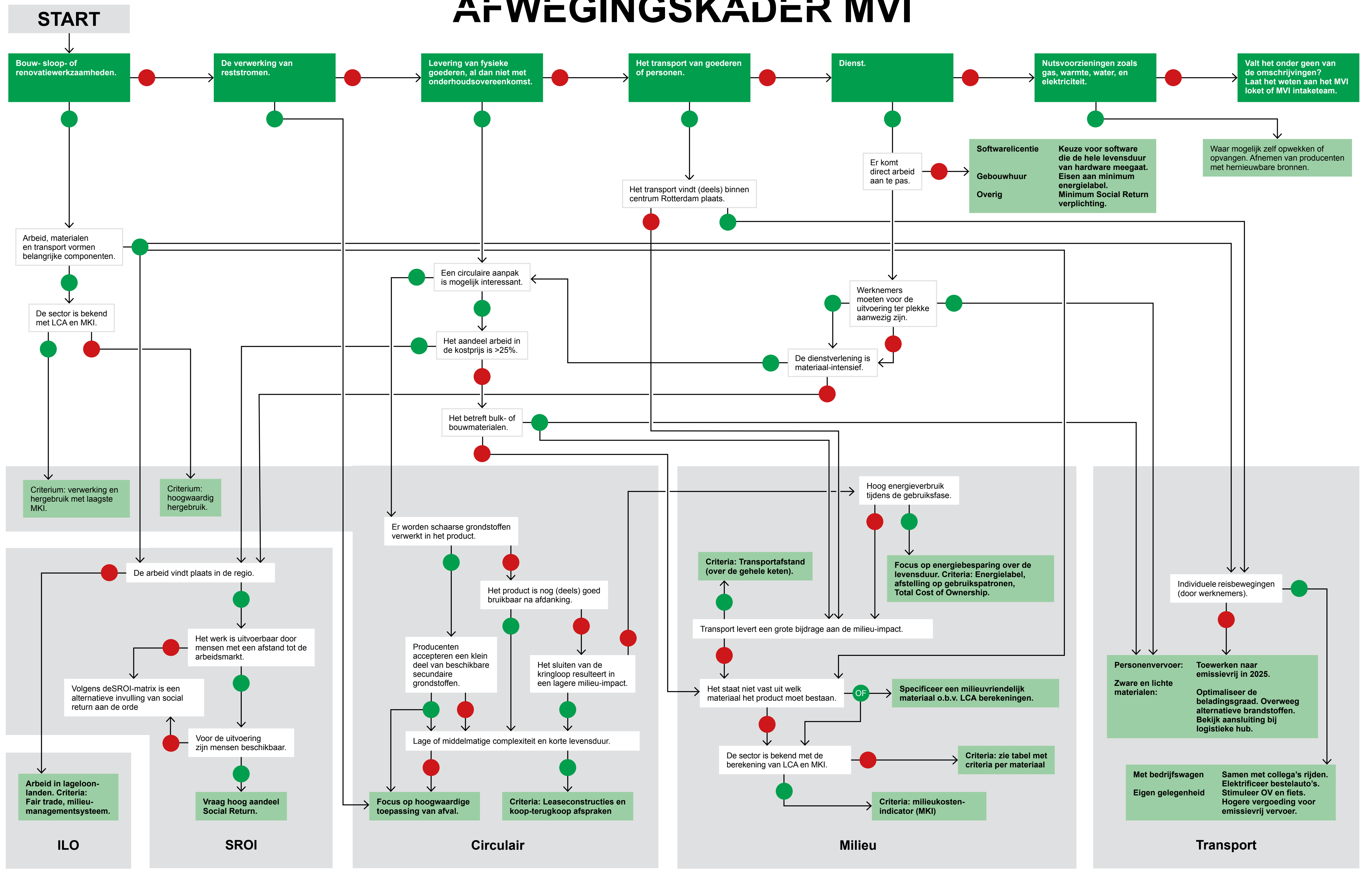
Niet alleen budgethouders/ contracteigenaren maken al dan niet duurzame keuzes in het inkoopproces. Elke medewerker koopt wel eens iets in: hij reserveert een zaaltje buitenshuis of koopt een taart omdat hij jarig is. Bij die kleine keuzes willen we elke medewerker beïnvloeden een maatschappelijk verantwoorde keuze te maken. In samenwerking met de Behavioural Insights Group Rotterdam (BIG 'R) is een casus in de maak om alle collega's te verleiden maatschappelijk verantwoordere keuzes te laten maken. Op deze manier worden alle collega's van de gemeente Rotterdam zich bewust van het verschil dat ze kunnen maken. Of het nou een kleine inkoop is of een grote aanbesteding.

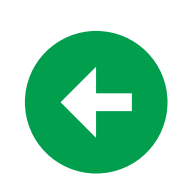
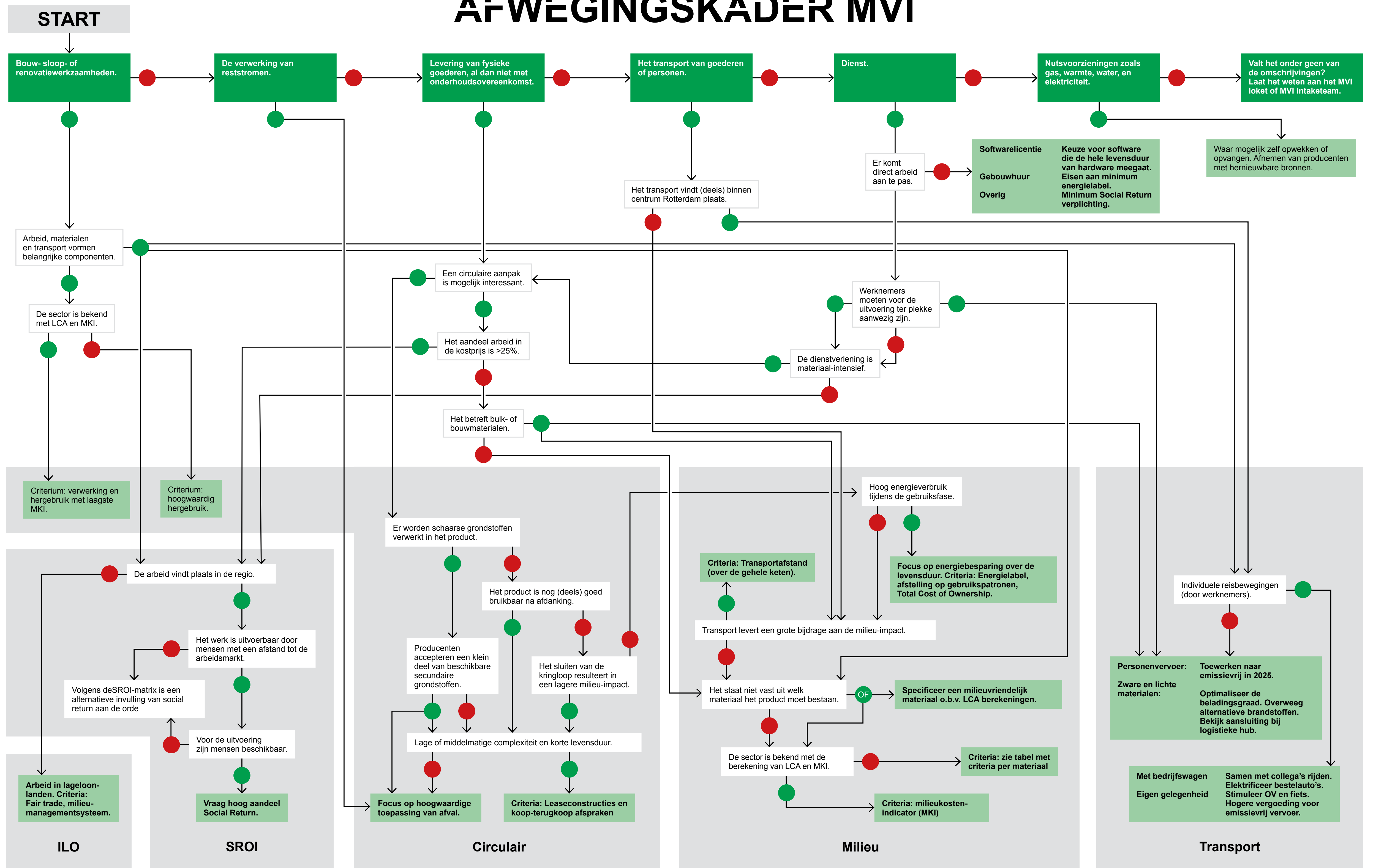
AFWEGINGSKADER MVI

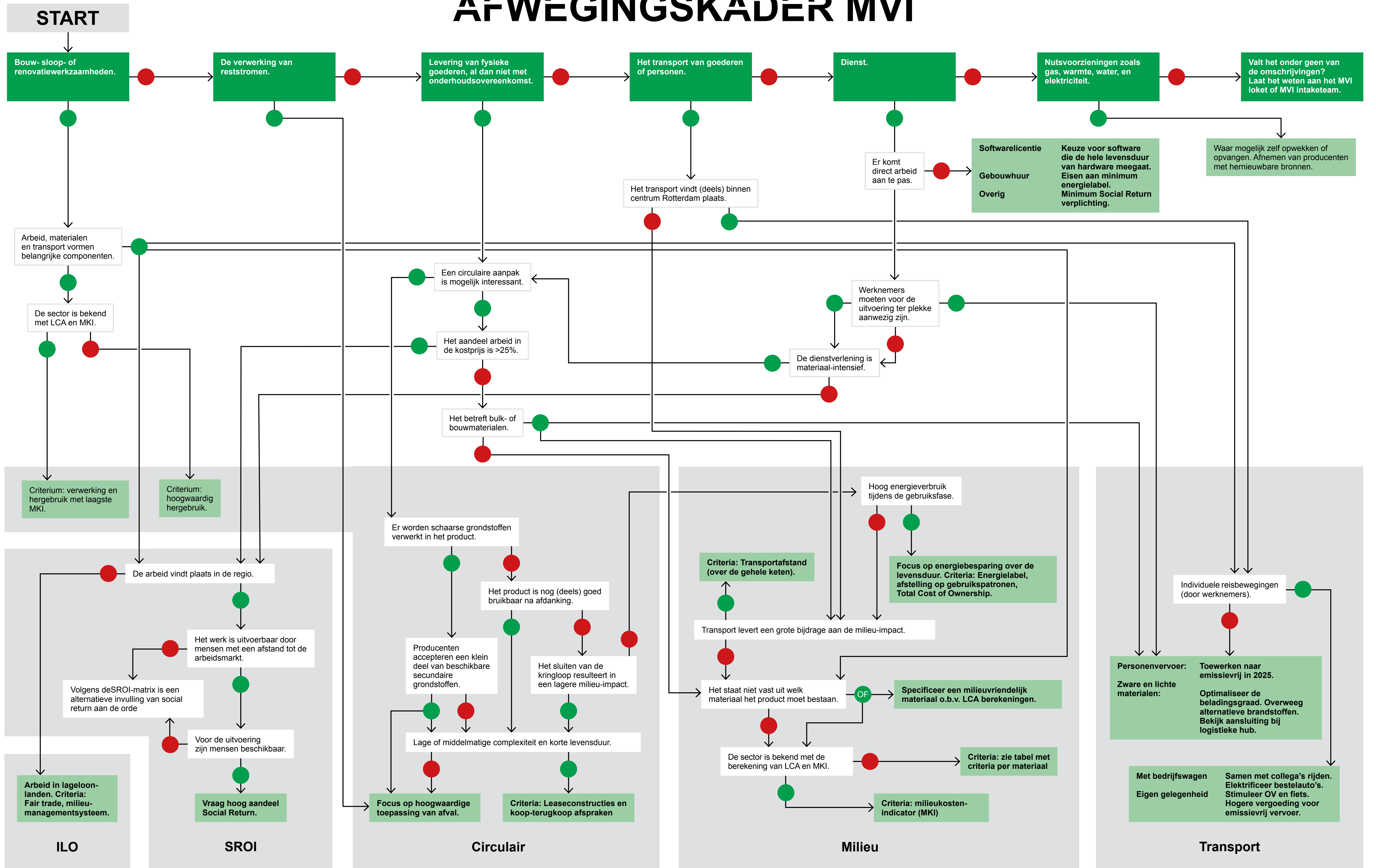
AFWEGINGSKADER MVI

AFWEGINGSKADER MVI

AFWEGINGSKADER MVI

Matrix Social Return

Omschrijving bestek ¹	Opdracht-check	SROI-eis	Doelgroep	Meerkosten ondernemer cq opwaartse prijsdruk
1. Eenvoudig product, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt goed inzetbaar.	☐ Arbeidscomponent >25% ☐ Voorbereidings- en looptijd >6mnd. ☐ Invulling regionaal mogelijk	Substantieel percentage (enkele 10-tallen procenten) van de totale opdracht . Exact percentage bestek-afhankelijk.	☐ Werkzoekenden met een uitkering ☐ Arbeidsbeperkten ☐ Leerlingen ☐ Orders SW-bedrijven ☐ Maatschappelijke activiteiten	Afhankelijk van de mate waarin de ondernemer erin slaagt om de groepen in te passen in de organisatie
2. Complex product, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt na aanpassing processen, goed inzetbaar.	☐ Arbeidscomponent >25% ☐ Voorbereidings- en looptijd >6mnd. ☐ Invulling regionaal mogelijk	Substantieel percentage 10% van de totale opdracht. Exact percentage bestek-afhankelijk.	☐ Werkzoekenden met een uitkering ☐ Arbeidsbeperkten ☐ Leerlingen ☐ Orders SW-bedrijven ☐ Maatschappelijke activiteiten	Afhankelijk van de mate waarin de ondernemer erin slaagt om de groepen in te passen in de organisatie.
3. Regulier product, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in beperkte mate, goed inzetbaar.	☐ Arbeidscomponent >25% ☐ Voorbereidings- en looptijd >6mnd. ☐ Invulling regionaal mogelijk	Generiek percentage van enkele procenten van de totale opdracht, bijvoorbeeld 5%.	☐ Werkzoekenden met een uitkering ☐ Arbeidsbeperkten ☐ Leerlingen ☐ Orders SW-bedrijven ☐ Maatschappelijke activiteiten	Afhankelijk van de mate waarin de ondernemer erin slaagt om de groepen in te passen in de organisatie
4. Regulier product, mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt niet zinvol inzetbaar	☐ Arbeidscomponent >25% ☐ Voorbereidings- en looptijd >6mnd. ☐ Invulling regionaal mogelijk	Minimale SR	☐ Werkzoekenden met een uitkering ☐ Arbeidsbeperkten ☐ Leerlingen ☐ Orders SW-bedrijven ☐ Maatschappelijke activiteiten	Afhankelijk van de mate waarin de ondernemer erin slaagt om de groepen in te passen in de organisatie

Overzicht 20 contracten

Sector	Soort	MVI-foces/ aanpak
Fysieke diensten	Alle afvalstromen	Hoogwaardige recycling; vermindering transport
Vuilverwerking	Groenvoorziening	SR en vermindering vervoersbewegingen.
Fysieke diensten	Catering	ILO, lokale productie, emissievrije beleving; fairtrade; biologische teelt; SR.
Fysieke diensten	Papierwaren	Gebruik secundaire grondstoffen; duurzaam hout; emissievrije beleving.
Kantoorartikelen	Toner, cartridges	Duurzaam aanbesteden: geen schadelijke stoffen; hergebruik of veilige verwerking.
Kantoorartikelen	Bestrating baksteen	Vermindering CO2-uitstoot m.b.v. MKI.
Bouwmaterialen	Workstations	Duurzame grondstoffen, reparatie (design for disassembly) en hergebruik; ILO; SR in reparatie en transport.
Hardware	Consumentenelektronica	Duurzame grondstoffen, reparatie (design for disassembly) en hergebruik; ILO; SR in reparatie en transport.
Hardware	Printers	Kansrijk voor alle milieuthema's (LCA). Functioneel aanbesteden.
Hardware	Schoonmaak interieur	SR en vermindering vervoersbewegingen.
Fysieke diensten	Verkeersregelaar	SR en vermindering vervoersbewegingen.
Fysieke diensten	Schoonmaker openbare ruimte	SR en vermindering vervoersbewegingen.
Fysieke diensten	Bouwwerkzaamheden	Circulair ontwerpen; schone bouwlogistiek; hergebruik materialen.
Fysieke diensten	Textiel	ILO; fairtrade; vermindering gebruik primaire grondstoffen, stimuleren hergebruik en hoogwaardige recycling
Bedrijfskleding	Betonnen hulpstukken	Vermindering CO2-uitstoot m.b.v. MKI.
Bouwmaterialen	Putten en kolken	Vermindering CO2-uitstoot m.b.v. MKI.
Bouwmaterialen	Asfalt	Vermindering CO2-uitstoot en schadelijke stoffen m.b.v. MKI.
Bouwmaterialen	Bestrating beton	Vermindering CO2-uitstoot m.b.v. milieukosten-indicator (MKI)
Bouwmaterialen	Riolering kunststof	Vermindering CO2-uitstoot en schadelijke stoffen m.b.v. MKI.
Bouwmaterialen	Zand	Accent op transport m.b.v. MKI.
Bouwmaterialen	(hand)Gereedschappen	Emissievrije beleving
Bouwmaterialen	Riolering beton	Vermindering CO2-uitstoot m.b.v. MKI.
Bouwmaterialen	Uitzendwerk	SR
Diensten	Onderhoud interieur	SR en vermindering vervoersbewegingen.
Fysieke diensten	Onderhoud technische installaties	SR en vermindering vervoersbewegingen
Fysieke diensten	Elektriciteit	100% lokale opwekking uit hernieuwbare bronnen.
Gas, water en energie	Kantoormeubilair	Vermindering primaire grondstoffen, reparatie (design for disassembly) en hergebruik; duurzaam hout; schone en lokale productie (experiment met LCA/MKI)
Gebouwen	Mobiele telefoons	Duurzame grondstoffen, reparatie (design for disassembly) en hergebruik; ILO; SR in reparatie en transport.
Hardware	Hooi en stro	Stadslogistiek
Natuurlijk	Bloemen	Duurzaam aanbesteden: Fairtrade, biologische productie; emissievrije beleving. Mogelijk lokale seizoensproducten.
Representatie	Toestellen	Vermindering primaire grondstoffen, reparatie (design for disassembly) en hergebruik; duurzaam hout; emissievrije beleving; SR.
Sport	Afvalcontainers 1	Vermindering gebruik primaire grondstoffen, stimuleren hergebruik en hoogwaardige recycling; SR in reparatie en productie
Straatmeubilair	Fietstrommels	Circulair ontwerp; SR in arbeid voor vervaardiging.
Straatmeubilair	Afvalcontainers 2	Vermindering gebruik primaire grondstoffen, stimuleren hergebruik en hoogwaardige recycling; SR in reparatie en productie
Straatmeubilair	Openbare verlichting	Armaturen: energiebesparing. Masten: milieukwaliteit m.b.v. MKI. SR in arbeid voor vervaardiging.
Straatmeubilair	Zitelementen	Vermindering primaire grondstoffen, reparatie (design for disassembly) en hergebruik; duurzaam hout; schone en lokale productie
Straatmeubilair	Personenvervoer	Emissievrij vervoer aan eind contract (2025)
Transport	Interne verhuiskosten	Emissievrije verhuisdiensten (incl. verkiezingen) aan eind contract (2023) . SR via inbesteden.